Lietas arhīva Nr. CA-0071-22
ECLI:LV:LAAT:2022:0301.C12197921.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē 2022. gada 1. martā

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese referente Ludmila Mežale,
tiesnese Inguna Tabore,
tiesnese Valentīna Sokolova,

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Daugavpils tiesas 2021. gada 30. novembra spriedumu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par pienākuma uzlikšanu noslēgt dzīvojamās telpas īres līgumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ cēla tiesā prasību pret /pers. B/, kurā vēlāk to precizējot, pamatojoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 4. un 5. pantu, Dzīvokļa īres likuma 7. pantu un 8. panta pirmo daļu, Civillikuma 1402. pantu, lūdza:

1) uzlikt pienākumu /pers. B/ noslēgt ar /pers. A/ dzīvokļa /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, īres līgumu, nosakot:

- dzīvojamās telpas īres līguma termiņu līdz 2026. gada 7. maijam, kas ir pagarināms pēc īrnieces pieprasījuma, ja izīrētājs līdz minētajam datumam nav nodrošinājis tiesas sprieduma civillietā Nr. C73283521 4.3. punktā noteikto darbību izpildi;
- dzīvojamās telpas īres maksu 160 *euro* mēnesī, kas ik mēnesi pārskaitāma uz izīrētāja bankas kontu AS "Swedbank", samaksājot par katru tekošo mēnesi līdz attiecīgā mēneša 15. datumam. Īres maksa var tikt grozīta uz īrnieka un izīrētāja savstarpējas rakstveidā noslēgtas vienošanās pamata, grozījumu iniciatoram ne mazāk kā 3 mēnešus pirms tam vēršoties pie otra līgumslēdzēja ar grozījumu nepieciešamības pamatojumu;
- ar dzīvojamās telpas lietošanu saistītos pakalpojumus, kurus saņem īrnieks, apmaksā īrnieks patstāvīgi papildus īres maksai apmērā, kārtībā un termiņos, kas norādīti attiecīgu pakalpojumu sniedzēju iesniegtajos rēķinos;
- dzīvojamā telpā iemitinātās īrniece /pers. A/ un īrnieces dēls /pers. C/, kura dzīvesvieta pie mātes ir noteikta ar īrnieces un izīrētāja starpā /datums/noslēgto vienošanos par kopīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali (2.3. punkts) un /datums/vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību (1. punkts).

2) piedzīt no atbildētāja visus tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem un argumentiem.

[1.1] Pušu laulības laikā un pēc pušu laulības šķiršanas /datums/ prasītāja ar pušu kopīgo bērnu turpina dzīvot atbildētājam piederošajā dzīvoklī /adrese A/.

[1.2] Pirms laulības šķiršanas prasītāja ar atbildētāju /datums/noslēdza vienošanos, saskaņā ar kuru tika sadalīta visa laulības laikā iegādātā manta - atbildētāja īpašumā palika dzīvoklis /adrese A/, savukārt prasītājai kā atsevišķā manta noteikts nekustamais īpašums /adrese B/, kas ir jaunbūve.

Vienošanās tostarp paredz, ka kredīta saistības, kas apgrūtina jaunbūvi, jāsedz atbildētājam.

Atbildētājs līdz pat prasības celšanas brīdim šis kredītsaistības nav izpildījis.

[1.3] Būvniecības likuma 21. panta pirmā daļa noteic, ka būvi aizliegts izmantot līdz tās pieņemšanai ekspluatācijā. Līdz ar to, lai rastu tiesisku pamatu dzīvokļa izmantošanai līdz jaunbūves nodošanai ekspluatācijā un vienošanās izpildi no atbildētāja puses attiecībā uz jaunbūves nodošanu prasītājas īpašumā, prasītājai ir nepieciešams noslēgt dzīvokļa īres līgumu.

Atbildētājs labprātīgi nevēlas noslēgt īres līgumu, vēlas izlikt prasītāju no dzīvokļa, par ko norit tiesvedība civillietā Nr. C73374519.

[1.4] Faktiski visi nekustamie īpašumi pēc pušu šķiršanās ir nonākuši atbildētāja valdījumā. Neskatoties uz noslēgto vienošanos, prasītājai nav iespējams pilnvērtīgi rīkoties ne ar vienu no īpašumiem, tajā skaitā pilnvērtīgi veikt jaunbūves būvdarbu pabeigšanu, jo nekustamais īpašums vēl arvien ir reģistrēts uz atbildētāja vārda.

Līguma slēgšanas brīvības ierobežojums var arī nebūt strikti noteikts likumā, bet tas var izrietēt no apstākļiem un būt nepieciešams, lai tiktu sakārtotas tiesiskās attiecības, piemēram, piespiedu nomas gadījumā. (sk. *Senāta Civillietu departamenta 2011. gada 13. aprīļa spriedumā lietā Nr. SKC-43/2011 8.1. un 8.2. punktu*). Tiesu praksē ir iedibinājusies pienākuma uzlikšana dzīvojamās telpas īpašniekam noslēgt īres līgumu ar tās lietotāju, kurš telpā ir iemitinājies uz likumīga pamata.

Līdz ar to prasītāja uzskata, ka viņai ir likumīgs pamats prasīt tiesai uzlikt pienākumu atbildētājam noslēgt ar prasītāju dzīvokļa īres līgumu uz nenoteiktu laiku.

[2] Atbildētājs/pers. B/ rakstveida paskaidrojumā norāda, ka celto prasību neatzīst un tālāk minēto apsvērumu dēļ lūdza tiesu to kā nepamatotu noraidīt.

[2.1] Prasītāja kopš pušu laulības šķiršanas bez tiesiska pamata turpina dzīvot atbildētājam piederošajā dzīvoklī. Prasītāja šajā dzīvoklī dzīvo uz atbildētāja rēķina, jo vispār nemaksā nekādus maksājumus, kas saistīti ar dzīvokļa izmantošanu.

Savukārt pats atbildētājs ir spiests īrēt sev un savai ģimenei citu dzīvesvietu.

[2.2] Ņemot vērā, ka prasītāja bez tiesiska pamata aizņem atbildētāja īpašumu, atbildētājs vērsās tiesā un gan ar Zemgales rajona tiesas 2020. gada 28. maija spriedumu, gan Zemgales apgabaltiesas 2021. gada 16. augusta spriedumu nospriests izbeigt nekustamā īpašuma dzīvokļa /adrese A/ lietošanas tiesības /pers. A/ un izlikt viņu no dzīvokļa bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

[2.3] Pušu starpā noslēgtā vienošanās par laulības laikā iegūtās mantas sadali neparedz nekādus nosacījumus, ka prasītāja varēs turpināt izmantot bez maksas īpašumu, kas tiek nodots atbildētāja atsevišķā īpašumā. Atbildētājs veic pilnīgi visas darbības atbilstoši vienošanās un kredītlīgumiem, lai pēc kredītsaistību dzēšanas māju /adrese/ prasītāja varētu pārreģistrēt uz sava vārda. Atbildētājs kredītsaistības sedz bez kavējumiem saskaņā ar noslēgto līgumu nosacījumiem.

Turklāt atbildētājs par abiem nekustamajiem īpašumiem – savu dzīvokļa īpašumu un prasītājas īpašumu /adrese B/ - maksā nodokļus un sedz visus

komunālos maksājumus.

[2.4] Prasītājai nav nekāda tiesiska pamata pieprasīt, lai atbildētājs pirms laika sedz kredīta maksājumus un atkāpjas no noslēgtajiem līgumiem ar banku. Prasība nav juridiski pamatota, un kārtējā strīdus situācija ir radīta tikai tāpēc, ka prasītāja nevēlas atbrīvot atbildētāja īpašumu, un pušu noslēgto vienošanos daļā, kas attiecas uz viņu, neuzskata par sev saistošu.

[3] Ar Daugavpils tiesas 2021. gada 30. novembra spriedumu noraidīta /pers. A/ prasība pret /pers. B/ par pienākuma uzlikšanu noslēgt dzīvokļa īres līgumu.

Spriedumā norādīts šāds pamatojums.

[3.1] Lietā nav strīda, ka /pers. B/ ir nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr. /numurs A/, īpašnieks Civillikuma 994. panta izpratnē.

Atbilstoši Civillikuma 927. pantam īpašums kā pilnīgas varas tiesība pār lietu ietver tiesības to lietot, arī iegūt no lietas visus iespējamos labumus.

[3.2] Lietā noskaidrots, ka prasītāja kā atbildētāja laulātā iemitinājās minētajā dzīvoklī laulības laikā un lieto to joprojām. Pušu laulība šķirta /datums/.

[3.3] Pirms laulības šķiršanas /datums/puses noslēdza vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali, saskaņā ar kuru puses cita starpā vienojās, ka dzīvokļa īpašums /adrese/ ir atbildētāja atsevišķā manta (Vienošanās 3.4.2. punkts).

Lietā nav strīda, ka pēc laulības šķiršanas nekustamais īpašums /adrese A/ joprojām pieder atbildētājam /pers. B/, kurš ir tā vienīgais īpašnieks. /datums/vienošanās nav apstrīdēta, grozīta vai atcelta.

[3.4] Prasītājas norādītie apstākļi par iespējamiem šķēršļiem īpašuma tiesību īpašumam /adrese B/, kuru uz vienošanās pamata puses noteikušas kā prasītājas /pers. A/ mantu, ierakstīšanai zemesgrāmatā, nav atzīstami par pamatu atbildētāja īpašuma tiesību un valdījuma ierobežošanai attiecībā uz dzīvokli /adrese A/.

Atbilstoši Civillikuma 1039. pantam īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu, kā arī to lietot vai izmantot, kaut arī viņam pašam no tam nerastos nekāds zaudējums.

Arī tiesību normas - likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 4. un 5. pants, Dzīvojamo telpu īres likuma 7. pants un 8. panta pirmā daļa, Civillikuma 1402. pants – uz kurām atsaucas prasītāja, neparedz apstākļus, kas būtu par pamatu nekustamā īpašuma īpašniekam uzlikt par pienākumu noslēgt piespiedu īres līgumu. Tieši pretēji, tiek prezumēts īpašnieka izvēles brīvības princips, nosakot īpašniekam tiesības izīrēt dzīvojamās telpas pēc sava ieskata.

Pušu /datums/vienošanās, kas noslēgta notariālā akta formā, nav apstrīdēta, grozīta vai atcelta. Puses savā starpā sadalījušas laulāto kopmantu, vienojoties un atzīstot, ka tikai un vienīgi atbildētājam kā vienīgajam īpašniekam pieder atsevišķa manta – dzīvoklis Nr. /numurs/, /adrese A/.

Lietā nav gūti pierādījumi tiesiskam pamatam prasītājai lietot un izmantot dzīvokļa īpašumu, uzliekot par pienākumu atbildētājam noslēgt īres līgumu. Prasītāja pēc laulības šķiršanas ir zaudējusi dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekles statusu. Tādējādi atbildētājam atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likuma 9. pantam kā dzīvokļa īpašniekam ir pilnīgas varas tiesības, tai skaitā, tiesības pašam lietot minēto dzīvokli un atteikties slēgt īres līgumu ar citu personu, un, pamatojoties uz Civillikuma 1036. pantu, nav pamata ierobežot atbildētāja īpašumtiesības un pret viņa gribu uzlikt par pienākumu noslēgt īres līgumu.

Tāpat nav pamata atzīt, ka starp prasītāju un atbildētāju izveidojušās faktiskās īres attiecības, jo prasītāja neveic īres maksu atbildētājam vai citus maksājumus par minēto dzīvokli, visus komunālos un nodokļu maksājumus veic pats atbildētājs.

Turklāt vērā ņemams apstāklis, ka civillietā Nr. C73374519 /pers. B/ prasībā pret /pers. A/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas ar Zemgales apgabaltiesas 2021. gada 16. augusta spriedumu /pers. A/ izbeigtas nekustamā īpašuma /adrese A/ lietošanas tiesības un /pers. A/ izlikta no minētā nekustamā īpašuma, bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

[4] /pers. A/ iesniedza apelācijas sūdzību par šo Daugavpils tiesas spriedumu, pārsūdzot to pilnībā, un, atkārtojot prasībā norādīto pamatu un argumentus, lūdza apelācijas instances tiesu apmierināt prasību, piedzenot no atbildētāja tiesāšanās izdevumus.

Apelatore uzskata, ka pirmās instances tiesa nav iedziļinājusies prasības un pušu domstarpību būtībā, kas ir novedis pie nepareiza sprieduma taisīšanas.

[4.1] Prasītāja ievietojusies atbildētāja dzīvoklī /adrese A/ pušu laulības laikā kā dzīvokļa īpašnieka laulātā.

Saskaņā ar Civillikuma 3. pantu katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Līdz ar to, atbilstoši tobrīd spēkā esošajam likumam "Par dzīvojamo telpu īri", prasītāja ieguva īrnieka statusu, bet atbildētājs ieguva izīrētāja statusu.

[4.2] Pirms laulības šķiršanas puses /datums/noslēdza vienošanos, ar kuru vienojās gan par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, gan kopīgās mantas sadali, nosakot, ka atbildētāja īpašumā pilnībā tiek nodots dzīvokļa īpašums Nr. /numurs/, /adrese A/ (Vienošanās 3.4.2. punkts), savukārt prasītājas atsevišķā manta ir nekustamais īpašums /adrese B/ (Vienošanās 3.4.1. punkts). Vienošanās 3.5. punktā puses vienojās, ka kredīta saistības, kas radušās atbildētājam un šobrīd apgrūtina Jaunbūvi, sedz atbildētājs.

Atbildētājs nav izpildījis savas iepriekš norādītās saistības.

Vēloties panākt Vienošanās 3.5. punktā minēto saistību izpildi, prasītāja bija cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju par notariālā akta formā noslēgtās vienošanās izpildi (lietā Nr. C73283521). Taču ar Zemgales rajona tiesas 2021. gada 22. aprīļa spriedumu prasība tika noraidīta pilnībā, jo tiesa secināja, ka spriedums nevar uzlikt tiesisku pienākumu personai, kura nav Vienošanās dalībnieks, tas ir, atbildētāja kreditoram, kuram jāsaņem atbildētājam izsniegtā kredīta atmaksa, pēc kuras saņemšanas atbildētāja kreditors var noņemt Jaunbūvei reģistrēto nodrošinājumu. Tostarp spriedumā konstatēts, ka Vienošanās nav aprobežota ar termiņu, tādēļ pieņemams, ka atbildētājs to var izpildīt kā ar banku un galvinieku pielīgta termiņā un kārtībā, tā labprātīgi, pirms termiņa, atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem.

Pamatojoties uz Būvniecības likuma 21. panta pirmo daļu, būvi aizliegts izmantot līdz tās pieņemšanai ekspluatācijā. Tā kā ar pušu vienošanām kopīgā nepilngadīgā bērna dzīvesvieta noteikta pie prasītājas, viņa vēlas panākt tiesisku risinājumu savai un bērna dzīvošanai atbildētājam piederošajā dzīvoklī, kamēr atbildētājs būs izpildījis Vienošanās 3.5. punktu. Līdz ar to, lai rastu minēto tiesisko pamatu dzīvokļa izmantošanai, pusēm atbilstoši Dzīvojamo telpu īres likuma 7. pantam ir jānoslēdz dzīvokļa īres līgums.

[4.3] Apelatores ieskatā, pirmās instances tiesa priekšroku ir devusi atbildētāja paskaidrojumiem un iebildumiem, ar kuriem prasītāja ir aplami nomelnota kā persona, kura dzīvo uz atbildētāja rēķina viņam piederošajā dzīvoklī un kura, neievērojot pušu starpā noslēgto vienošanos, nepamatoti pieprasa atbildētājam pirms termiņa segt kredītsaistības. Taču tiesa nav ņēmusi vērā, ka atbildētājs apzināti nav akcentējis tos Vienošanās nosacījumus, ar kuriem tās parakstīšanas brīdī prasītājai radīts priekšstats par viņas ekonomisko interešu atrisināšanos. Piemēram, vienošanās 3.5. punktā nav norādīta kredītsaistību kopējā summa un saistību izpildes termiņš. Tādējādi tieši atbildētājs nepārprotami bija ieinteresēts šo neskaidrību saglabāšanā.

[5] Atbildētājs/pers. B/ rakstveida paskaidrojumos norāda, ka /pers. A/ apelācijas sūdzībai nepiekrīt, uzskata to par nepamatotu un noraidāmu. Uzskata, ka pirmās instances tiesa ir vispusīgi izvērtējusi prasības pamatu un apstākļus, nonākusi pie pareiza secinājuma, ka prasība kā nepamatota ir noraidāma.

Saskaņā ar Civillikuma 1. panta noteikumiem tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Prasītāja nerīkojas labā ticībā, turpinot

tiesvedības, izmantojot jebkādus ieme̦slus, sniedzot sagrozītu un dažādās tiesu instancēs atšķirīgu informāciju, atkarībā no celtās prasības, un izmantojot atšķirīgus pamatojumus.

Ar Zemgales apgabaltiesas 2021. gada 16. augusta spriedumu civillietā Nr. C73374519 /pers. A/ izbeigtas nekustamā īpašuma /adrese A/ lietošanas tiesības un viņa izlikta no minētā nekustamā īpašuma bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas. Spriedums ir stājies likumīgā spēkā.

Pirmās instances tiesa spriedumā ir pareizi izvērtējusi lietas apstākļus, kā rezultātā nonākusi pie pamatota secinājuma, ka lietā nav gūti pierādījumi tiesiskam pamatam prasītājai lietot un izmantot dzīvokļa īpašumu, uzliekot par pienākumu atbildētājam noslēgt īres līgumu. Prasītāja pēc laulības šķiršanas ir zaudējusi dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekles statusu. Tādējādi atbildētājam atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likuma 9. pantam kā dzīvokļa īpašniekam ir pilnīgas varas tiesības, tai skaitā, tiesības pašam lietot minēto dzīvokli un atteikties slēgt īres līgumu ar citu personu.

Papildus norāda, ka, ja prasītāja ievērotu pušu noslēgto vienošanos, izpildītu spēkā stājušos tiesas spriedumu par viņas izlikšanu un bez likumiska pamata neturpinātu aizņemt atbildētāja dzīvokļa īpašumu, atbildētājam būtu iespējams šo dzīvokli pārdot un segt kredītsaistības, noņemot jebkādus šķēršļus prasītājas īpašuma tiesību reģistrācijai uz nekustamo īpašumu /adrese C/.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasība kā nepamatota ir noraidāma.

[6.1] Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Turklāt saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta otro daļu apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta un pamata grozījumi nav pieļaujami.

Konkrētajā gadījumā prasītāja lūgusi noteikt, ka pusēm pastāv īres tiesiskās attiecības un uzlikt pienākumu atbildētājam noslēgt dzīvojamās telpas īres līgumu, norādot īres līguma būtiskās sastāvdaļas.

[6.2] Lietā nepastāv strīds, ka prasītāja laulības laikā kā atbildētāja laulātā iemitinājās dzīvoklī Nr. /adrese A/, un lieto to joprojām. Pušu laulība šķirta /datums/.

Pirms laulības šķiršanas prasītāja ar atbildētāju /datums/noslēdza Vienošanos, saskaņā ar kuru tika sadalīta visa laulības laikā iegādātā manta – atbildētāja īpašumā nodots dzīvoklis /adrese A/, savukārt, prasītājai kā atsevišķā manta nodots nekustamais īpašums /adrese B/, kas ir jaunbūve.

Vienošanās tostarp paredz, ka kredīta saistības, kas apgrūtina jaunbūvi, jāsedz atbildētājam.

[6.3] Prasītāja uzskata, ka pēc mantas sadales viņai ir tiesības uz īres tiesiskajām attiecībām dzīvoklī Nr. /adrese A/, kuras viņa ieguva kā dzīvokļa īpašnieka laulāta un nezaudēja, šķirot laulību un sadalot mantu.

[6.4] Ar Zemgales apgabaltiesas 2021.gada 16.augusta spriedumu apmierināta /pers. B/ prasība, izbeidzot prasītājai dzīvokļa Nr. /adrese A/, lietošanas tiesības, izliekot viņu no šī nekustamā īpašuma. Kā redzams, no Tiesu informācijas sistēmas šis spriedums stājies likumīgā spēkā, jo ar Senāta 2021. gada 21. decembra rīcības sēdes lēmumu ir atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību.

Tiesas kolēģija šajā spriedumā atzina, ka saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likuma 9.pantu, ievērojot vienošanās par laulāto kopmantas sadali, /pers. A/ nav tiesiska pamata lietot minēto dzīvokļa īpašumu.

Civilprocesa likuma 203.panta trešajā daļā noteikts, ka pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā lietas dalībnieki, kā arī viņu tiesību pārņēmēji nav tiesīgi citā procesā apstrīdēt tiesas nodibinātos faktus, kā arī no jauna celt tiesā prasību par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata, izņemot šajā likumā noteiktos gadījumus. Šā panta piektajā daļā noteikts, ka spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks, tas ir obligāts un izpildāms visā valsts teritorijā, un to var atcelt tikai likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā.

Norādīto tiesību normu izpratnē likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums ir saistošs, obligāts un izpildāms attiecīgās civillietas dalībniekiem. Turklāt tā objektīvās robežas attiecas ne tikai uz pašiem izspriestajiem prasījumiem, bet arī uz tiesas nodibinātajiem faktiem, kas pamato šos prasījumus *(sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 439.lpp.)*. Spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir prejudiciāla nozīme attiecībā uz citiem spriedumiem, kuri tiek taisīti vēlāk citās civillietās. To paredz arī likuma „Par tiesu varu" 16.panta trešā daļa *(likumā noteiktajā kārtībā spriedums ir saistošs tiesai, izskatot citas lietas, kas saistītas ar šo lietu)*. Citiem vārdiem, spriedumu, kas stājies likumīgā spēkā, tiesa, izskatot citu lietu, nav tiesīga revidēt.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka iepriekš minētā likumīgā spēkā esoša sprieduma objektīvās robežas (izspriestie prasījumi un nodibinātie fakti) izslēdz iespēju, ka šīs lietas ietvaros /pers. A/ varētu panākt faktu pārvērtēšanu, kas nodibināti Zemgales apgabaltiesas 2021. gada 16. augusta spriedumā, tostarp, par to, ka viņa zaudējusi /pers. B/ ģimenes locekles statusu, sadalot mantu, laulātie nav noteikuši, ka prasītāja saglabās tiesības lietot dzīvokli, atbildētājam ir pilnīgas varas tiesība par strīdus dzīvokli, dzīvokļa īpašumam nav nekādu sevišķu aprobežojumu u.tml.

Tādējādi minētā sakarā apelācijas sūdzībā plaši izteiktie motīvi, kuros pēc būtības prasītāja lūdz pārvērtēt jau citā spriedumā nodibinātos faktus, apelācijas instances tiesai nav saistoši.

[6.5] Īre ir uz savstarpējas vienošanās pamata radīts saistību tiesību mantiska rakstura līgums, kura būtiska sastāvdaļa ir maksa par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību nodošanu citai personai (sk. *Dzīvojamo telpu īres likuma 3.pantu (spēkā no 2021.gada 1.maija), likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 2.panta pirmo daļu (spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim)*).

Savukārt, atbilstoši Dzīvojamo telpu īres likuma 6. pantam dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam ir rakstveida noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums [..].

Tiesa atzīst, ka pēc būtības apelācijas sūdzībā iztrūkst pamatota argumentācija, ka prasītājai gan bijušas, gan joprojām pastāv īres tiesiskās attiecības, kuras būtu sakārtojamas, uzliekot atbildētājam pienākumu noslēgt ar prasītāju īres līgumu.

Kā norāda pati prasītāja, viņa iemitinājusies strīdus dzīvoklī kā atbildētāja laulāta un ģimenes locekle, kas tiesas skatījumā atbilst Dzīvokļa īpašuma likuma 9. pantā noteiktajam tiesiskajam regulējumam.

Dzīvokļa īpašuma 9. pantā noteikts, ka dzīvokļa īpašniekam attiecībā uz dzīvokļa īpašumu ir pilnīgas varas tiesības, tostarp tiesības valdīt un lietot dzīvokļa īpašumu, iegūt no tā labumu, izmantot to pēc sava ieskata mantas pavairošanai un vispār lietot to jebkādā veidā, ciktāl dzīvokļa īpašnieku neierobežo likumi un ciktāl tas nerada traucējumus citiem dzīvokļu īpašniekiem; atsavināt, ieķīlāt un citādi apgrūtināt ar lietu tiesībām; nodot dzīvokļa īpašumu lietošanā citām personām; iemitināt dzīvokļa īpašumā ģimenes locekļus un citas personas; piedalīties dzīvojamās mājas pārvaldīšanā; lietot kopīpašumā esošo daļu, ciktāl lietošanās ierobežojumus nenosaka šajā likumā noteiktajā kārtībā pieņemtie dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumi.

Civillikuma 1036. pants noteic, ka īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem.

Šajās normās definētais īpašums kā pilnīgas varas tiesība par lietu nozīmē to, ka īpašums ir vispilnīgākā un visaptverošākā lietu tiesība, kas piešķir īpašniekam visplašāko lietošanas un rīcības iespēju pār lietu, taču norāde uz īpašuma aprobežojumiem formulēta kā izņēmums no noteikuma par īpašumu kā pilnīgas varas tiesību.

Respektīvi, laulātais pēc laulības šķiršanas zaudē dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļa statusu. Bijušajam laulātajam saglabājas dzīvokļa lietošanas

tiesības, ja ir attiecīga vienošanās ar dzīvokļa īpašnieku.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, tiesas kolēģija uzskata, ka tās dzīvokļa lietošanas tiesības, ko prasītāja ieguva ievietojoties pie laulātā, ir izbeigušās līdz ar laulības šķiršanu un laulāto kopmantas sadali.

Ne pirms, nē pēc laulības šķiršanas prasītājai ar atbildētāju īres līgums, kā to noteica likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 5. pants (*spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim*), nebija noslēgts.

Vienošanās par mantas sadali, kuru /datums/parakstīja abi laulātie, nesatur nosacījumus, ka atbildētājam atsevišķa īpašumā nodotais dzīvoklis būtu apgrūtināts ar lietošanās tiesībām prasītājas labā (lietas 31.-32. lapa). Prasītāja neapstrīd šīs Vienošanās spēkā esību un uzskata, ka tā ir saistošā abām pusēm.

Tiesa uzskata, ka nav nozīmes apelācijas sūdzības argumentiem, ka atbildētājs nepilda Vienošanās 3.5. punktu par kredīta saistību dzēšanu, jo tie izteikti ārpus celtas prasības robežām par īres līguma noslēgšanu.

Tādā veidā tiesas kolēģija uzskata, ka pēc laulības šķiršanas un laulāto kopmantas sadales prasītājai nav tiesību uz īres tiesisko attiecību nodibināšanu dzīvoklī Nr. /adrese A/.

Prasītāja nepamatoti atsaukusies uz to, ka starp viņu un atbildētāju faktiski izveidojušās īres tiesiskās attiecības. Nevienā likumā šāds jēdziens nav iekļauts un definēts. Lietā iesniegtie pierādījumi neliecina par īres tiesisko attiecību nodibināšanu un pastāvēšanu.

Tādā veidā lietā nav nodibināti tiesiskie un faktiskie apstākļi, ka prasītājai ir tiesības lietot dzīvojamo telpu un, tādēļ /pers. A/ nav pamata prasīt īres līguma noslēgšanu saskaņā ar likuma Dzīvojamās telpas īres likuma 7. panta normu.

[6.6] Apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīja, ka pirmās instances tiesa, vērtējot pierādījumus, nav ņēmusi vērā Civilprocesa likuma 97.panta prasības un nav devusi objektīvu vērtējumu apstākļiem par prasītājas tiesībām uz dzīvojamās telpas īri.

Tiesas kolēģijas ieskatā šie argumenti ir vērsti uz to, lai pierādījumi tiktu vērtēti atbilstoši prasītājas viedoklim.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.pantā noteikto pierādījumu novērtēšana ir izziņas process, kas ietver kā loģiskos, tā arī tiesiskos aspektus. Respektīvi, tiesa loģiski apsver un analizē pierādījumus, nosaka to ticamību un pieļaujamību, apvieno esošās ziņas vienotā pierādījumu sistēmā, noraida konkrētas versijas u.tml.

Apelācijas sūdzības iesniedzējas pēc būtības subjektīvu apsvērumu diktēts viedoklis par lietā nodibinātiem apstākļiem un faktiem par tiesībām noslēgt īres līgumu, kas atšķiras no pirmās instances tiesas spriedumā dotā šo pašu apstākļu juridiskā novērtējuma, nerada pamatu tiesas secinājumu apšaubīšanai.

[6.7] Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā, ka prasītāja īstenoja ar Civilprocesa likuma 74. panta otrās daļas 10. punktu un 413. pantu piešķirtās tiesības iesniegt apelācijas sūdzību, kurā sniedza priekšstatu par strīda faktiem, pierādījumiem, tiesību normu traktējumiem un citiem apstākļiem. Apelācijas instances tiesa, neievērojot apelācijas sūdzības motīvus, noraidīja prasību par pienākuma uzlikšanu noslēgt dzīvokļa īres līgumu, izskatot lietu analoģiski pirmās instances tiesas spriedumam.

[7] Prasība un apelācijas sūdzība noraidītas pilnīgi, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem, no atbildētāja prasītājas labā tiesas izdevumi nav piedzenami.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434.pantu Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt pilnīgi /pers. A/ prasību pret /pers. B/ par pienākuma uzlikšanu noslēgt dzīvojamās telpas īres līgumu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas - 2022. gada 1. marta Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā un, samaksājot drošības naudu 300 *euro* kontā – saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr.LV83TREL8280010000000, ekonomiskās klasifikācijas kods: F22010010, norādot personas vai juridiskās personas datus.

Tiesnese referente L.Mežale
Tiesnese I.Tabore
Tiesnese V.Sokolova